

Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana

DESEMBRE. — 1917

Per l'història dels Gremis de Mallorca

I

Gremi de sucres, especiers i candalers

(1579)

Die duodecima mensis Angusti anno a Natt. Domini MDLxxviii^o.

Dictis die et anno stant conuocats y congregats los honors m^e Jfe. Domingo m^e Jaume Frau sucres species y candalers vicaris lo any pnt. y deual scrit de le art de sucres species y candalers de Mallorca m^e Onofre Vilasclars m^e Andreu Morro promens de dita art m^e Felip Girard m^e Pere Sempoll m^e Juan Riere m^e Joanot Caualler m^e Refel Berga m^e Antoni Busquets m^e Melcior Soller m^e Bartomeu Manere m^e Onofre Morellas tots sucres species y candalers de Mallorca en lo monestir de la Verge Maria de los Dolors sots invocacio de la Santissima Trinitat en lo hort del dit monestir per a semblants y altres negocis se acostume convocar y congregar preceint empero licencia y facultad de dita convocacio del molt ilustre S^r lochtinent general del pnt. regne de Malorque segons relacio de Bernadi Sart capdeguayta, fonch proposat per los dits honor y discrets vicaris ab semblants paraules: molt honors y discrets senyors assi nos som convocats y congregats p. cause de suplicar los fossen seruits votar en e sobre que auriam fet cert llibre intitulat Sancta Maria en lo qual volem si hells seran servits que qualsevol fedri mosso encartat y deci enant p. encartat sia tingut y obligat en donar copia de las cartas en dits llibres en lo modo que seran encartats y asso p. temps de vn mes comptador del die pnt. en anant ab pena de tres liures pe-

Any XXXIII.—Tom XVI.—Núm. 445.

gadores a una. confraria si dit mosso no donera la carta o copia de aquella en lo dit llibre y que sia obligat a le matexe pene son amo si ja donchs no lensane de case lo dit mosso y axi suplicam a V. m. sien servits votar sobre ditas cosas y dir son parer y axi tots los sobredits vna voce et nemine discrepante foren de parer que ditas cosas suplicades se fessen y adimplissen requirint a mi Guillem Socies notari publich de Malorque que ditas cosas continuas en lo pnt. acte per eterne memoria y per tant jo dit notari ne he fet lo pnt. acte pnts. p. testimonis mre. Pere Togores mejor de los dies fuster y lo dit Bernadi Sart Capdeguayta de Malorque anequestas cosas specialment cridats y presos quare ett.

Ha pagat lo offici..... liures segons ses vist p. albara.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1578-1579)

II

Gremi de pescadors

a.

(1581)

Die quinta mensis Aprilis anno a Natte. Domini MDLxxxj.

Dictis die et anno stant conuocats y congregats los honorables Joan Orell y Agosti Garbi all. murrut menor de dias pescados sobreposats lo any present del offici de pescados Pere Gornals, Pere Maltes promens de dit offici Agosti murrut mejor Benet Fio-go, Joan Genoues, Jaume Gibert, Jaume Petrax, Jeronym Torres, Pere Corredor, Tomas Bosch, Antoni Mountainolla, Pere Miquel, Mateu Reyas, Lorens Starella, Joan Bosch, Joan Ripoll, Antoni Tolra tots pescadors, de Malorque en la case de dit offici

en la qual per a semblants y altres negocis se acostumen conuocar y congregar preceynt empero licencia y facultat de dita conuocacio y congregacio del ilustre senyor lochtinent y capita general del pñt. regne de Malorque segons relacio de Luch Merti capdeguayta de hont fonch proposat per lo dit Joan Orell altre de dits sobreposats dient que la diade en la qual se han de fer las exequias de la reyne se appropinuaue y que ere necessari per honre de dit offici fer des gramallas per los dos proms de dit offici y donar aquellas a dits proms porque dit offici puga anar y fer la onre que deu al rey nro. senyor y axi suplique a V. m. sien seruits votar sobre ditas cosas y dir son parer que per onre de dit offici que dit offici fasse ditas dos gramallas y aquellas sien donadas a dits proms de dit offici requirint a mi Guillem Socies, notari que de ditas cosas continuas lo pñt. acte per eterna memoria y per tant jo dit notari ne he fet lo pnt. acte presents per testimonis mre. Pau Puigserver pintor y lo dit Luch Merti capdeguayta de Malorque anequestas cosas specialment cridats y presos. quare ett.

Est solum salarium.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1581)

b.

(1582)

Die vigesima secunda mensis Aprilis anno a Natte. D^o MDLxxxij.

Dictis die et anno stant conuocats y ajustats los honorables Agosti murrut mejor de dias Baltasar Alemany pescados de Malorque sobreposats lo any pñt. del offici de pescadors Joan Orell y Agosti murrut menor proms de dit offici Jeronym Maltes, Jaume Blasco, Jaume Gibert, Antoni Tolra, Joan Genoues, Pere Maltes, Mateu Reyes, Antoni Nouas, Joan Ripoll, Gabriel Sales, Pere Joan Alsina, Jaume Alsina, Antoni Montainola, Lorens Starella, Josep March, Joan Oliuer, Benet Tiogo, Joan Petraix, Jaume Torres, confreres de dit offici en la sale de la case del glorios Sant Pere del dit offici dels pescadors en lo qual loch p. a semblant y altres negocis se acostumen conuocar y ajustar p. tractar lo que conue p. be e vtilitat del dit offici preceynt empero licencia del molt ilustre S^{or} lochtinent general del pnt. regne segons relacio de Bartomeu Sanxis capdeguayta de hont fonch proposat p. lo dit Agosti murrut sobreposat mejor ab semblants peraules senyors assi nos som conuocats y ajustats p. cause de

veure y entendre si seran de parer y tindran en be que per lo nro. offici de pescados fos feta una iglesia o capella baix de la dita case puyes es cose tant santa y ten bona y axi sien seruits votar y dir son parer sobre ditas cosas de hont corregeren los vots entre dits confreres more solito y fonch conclus diffinit y determinat per tots los sobredits confreres nemine discrepante que dita iglesia ó capella se fassa p. dit offici en dit loch auent hi possibilitat de monede y comoditat en dit offici y ab totas aquellas manco despesas que puga fer de hont fuy request jo Gⁿ Socies nott. y sindich de dit offici que de ditas cosas ne fes acta p. eterna memoria pnts. p. testimonis los dits Bartomeu Sanxis cadeguayta y rre. Pau Puigserver endador de dit offici quare ett.

Est solum salarium.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1582.)

c.

(1584)

Die duodecima mensis Februarij anno a Natte. D^o MDLxxxiiij.

Dictis die et anno stant conuocats y ajustats los honorables Jaume Blascho y Jaume Gibert pescadors de Malorca sobreposats lo pnt. any del offici de pescadors Agosti Garbi als. murrut mejor de dies Jeronym Maltes, Pere Joan Alsina, Pere Maltes, Agosti Garbi murrut menor de dies Arnau Garcia, Lorens Starella, Joan Genoues, Benet Tiogo, Mateu Reyes, Joan Bosch, Joan Oliuer, Pere Gornals, Gabriel Valana, Joan Orell, Antoni Tolra, Antoni Montainola, Jaume Valls tots pescadors de Malorca en la case de dit offici en lo qual loch per aquestos y altres semblants negocis se acostumen conuocar y ajustar preceynt empero licencia y facultat de le dite conuocacio y congregacio del molt ilustre S^{or} lochtinent y capita general del pnt. regne de Malorca segons relacio de Joan Miro capdeguayta fonch preposat per lo dit Jaume Blascho sobreposat mejor en nom seu e del dit Jaume Gibert son compaino de peraule ab semblants peraules honors senyors assi nos som conuocats y ajustats specialment per notificarlos si tendrien a be y serien de parer que fessem beneir la iglesia noua auem feta y lo retaule nou porque dequi al devant se puscha dir missa en dita iglesia sobre la qual preposicio corregeren los vots y parers de tots los sobredits confreres more solito y fonch per tots aquells nemine

discrepante conclus diffinit y determinat que los dits sobreposats fassen beneir los dits retaule y iglesia nous donant los ple poder de fer los gastos seran necessaris per effectuar ditas cosas a lur bona direccio confiats de le suficiencia y bondat de dits sobreposats de todas las quals cosas fuy request jo G^m Socies nott. ne fes lo pnt. acta p. eterna memoria y axi le fet pnts. per testimonis m^{re} Antoni Pomar corder y m^{re} Pau Puigserver andador de dit offici anequestas cosas specialment presos y cridats quare ett.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1584.)

d.

(1586)

Die decima sexta mensis Februarij anno a Natte. D.^o MDLxxxvj.

Dictis die et anno stant conuocats y ajustats los honors Antoni Tolra y Joan Orell sobreposats lo pnt. any del offici o art de pescadors Joan Genoues y Pere Joan Alzina lochtinent de Lorens Starella proms del matex offici Agosti Garbi murrut mejor Jeronym Maltes, Jaume Alzina, Mateu Reyas, Joan Oliuer, Agosti Garbi murrut de dit offici en la iglesia noua del glorios Sanct Pere de dit offici en lo qual loch per aquestos y altres semblants negocis se acostumen conuocar y ajustar preceint licencia y facultat de dita conuocacio y congregacio del illustrissim Senyor lochtinent y capita general del present regne de Malorca segons relacio de Joan Borrás capdeguayta de hont fonch preposat per lo dit Antoni Tolra sobreposat mejor en nom seu y del dit son compaino ab semblants peraules honors senyors assi nos som conuocats y ajustats per lo que ja veuhen quant necessari es posar las guardas que quiscun any acostumam posar per auer nos de guardar dels moros sobre la qual preposicio corregeren los vots entre los dits confreres more solito y fonch per tots aquells conclus diffinit y determinat nemine discrepante que sien posadas dos guardas la una p. a leuant y laltre per a ponent tant quant durera la quaresma prop venidora les quals se paguen y ajen de pegar de pecunias de dit offici per las quals dos guardas sien elegits dos homens de confianse a conegude y bona discrecio dels dits sobreposats y promens de totes les quals cosas fuy request jo Guillem Socies nott. y scriua de dit offici fes acta per eterna memoria y axi ne he fet lo pnt. acte pnts. per testimonis lo dit

Joan Borrás capdeguayta y Pere Puigserver andador de dit offici quare ett.

E aqui matex en continent stant conuocats y ajustats en lo matex loch los sobreposats proms y confreres fonch preposat p. lo matex sobreposat mejor en nom seu y del dit son compaino ab semblants peraules honors senyors puysque assi nos som conuocats y ajustats voldria si seran seruits votassen y diguessen son vot si seran de parer que possem un caxonet en lo entrant de la pnt. iglesia en lo qual caxonet fossen posades todas las caritats y que anequell fossen fetas dos tancaduras ab dos claus y cade hu dels sobreposats ne aje de tenir una y dels dines proceyra. de ditas caritats se agen de pegar las misas se fan dir en dita iglesia y lo demes faltera se pag de dines de dit offici sobre la qual preposicio corregeren los vots entre los sobredits confreres more solito y fonch per tots aquells nemine discrepante conclus diffinit y determinat que sia fet dit caxonet ab dos tencaduras y dos claus de les quals cade hu dels sobreposats qui hare o p. temps seran ne tingue y aje de tenir vna y que en dit caxonet a'en desser posadas todas las caritats se feren en dita iglesia y aquellas se ajen de distribuir en las missas se fan dir los diumenjas y festas menadas en dita iglesia y tot lo demes faltara p. ditas missas se pach y aje de pegar de dines de dit offici de todas las quals cosas fuy request jo desus dit Guillem Socies nott. fes acte per eterna memoria y axi ne he fet lo pnt. acte pnts. per testimonis los sobredits Juan Borrás y Pau Puigserver anequestas cosas specialment presos y cridats quare ett.

E aqui matex stant conuocats y ajustats en lo dit loch los sobredits sol reposats promens y confreres fonch anequells suppicat de peraule p. lo magnifici Sr Pere Valero altre dels obres de la iglesia parroquial de Sancta Creu que fossen servits subuenir y ajudar de algua quantitat a hells ben vista pale obre de dita iglesia sobre la qual peticio de peraule corregeren los vots entre dits confreres more solito y fonch p. aquels tots nemine discrepante conclus y determinat que sien donadas de dines de dit offici deu liuras a dita obre de Sancta Creu y aquellas se ajen de pegar en las festas de Cinquagesme prop venidora.

E mes auant fonch suppicat de peraule per la dona... muler de Jeronym Torres pescador anells sobredits sobreposats promens y confreres que fossen seruits ajudar li de alguna cose p. lo matrimoni de

se fille fonch conclus diffinit y determinat que sien donadas tres liuras p. ajutori de dit matrimoni en auer oportunitat de dines de dit offici.

E mes auant fonch suplicat de peraule per mre. Pau Puigserver andador de dit offici que fossen seruits crexer li lo salari de alguna cose ates que las feines li han crescut fonch conclus diffinit y determinat que vltra de las deu liures te ja de salari li sien donadas y afagidas duas liuras dequi al deuat. o mes uer de las festas de Pascho en auant axi q. de Pascho en auant tingue p. tot lo salari dotse liuras de totas las quals sobreditas coses fuy request jo G^m Socies nott. les acta p. eterna memoria y axi ne hefet lo pnt. acta pnts. per testimonis Antoni Pomar corder y lo dit Joan Borrás capdeguayta p. aquestas coses specialmet presos y cridats.

Est solutum salarium.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1586)

II

Gremi de gerrers

(1582)

Die vigesima mensis Januarij anno a Natiuitate Domini MDLxxxij^o.

Dictis die et anno stant conuocats y congregats los honorables mestre Joan Company mestre Sebastia Vey gerres, sobreposats lo any present del offici de gerres y ollers de Malorque Jaume Vidal prom del dit offici e Bartomeu Beusa lochtinent de Bartomeu Beusa son fill altre dels dits promens Miguel Saluedor, Pere Mateu, Gaspar Vidal, Guillem Riera, Jaume Rocelló mejor Sebastia Vidal, Antoni Capellá, Bartomeu Timoner, Gabriel Alzine, Pere Feliu, Jaume Messot, Antoni Pons, Pere Pieras, Mateu Serda, Nicolau Capella, Jeronym Pieras, Joan Vidal, Sebastia Timoner, Gaspar Vanel, Antoni Sureda, Gabriel Tomas, Joan Gelabert tots gerres de Malorque en la case del dit mre. Joan Company sobreposat mejor en la qual per a semblants y altres negocis se acostume conuocar y congregat preceyint empero licencia y facultat de la dita conuocacio y congregacio del molt ilustre senyor lochtinent y capita general del present regne de Malorque segons relacio de Andreu Jaume Vergueta per a trectar y determinar lo que apar conuenir per vtilitat y conseruacio del dit offici y mes encare per lo be oniuersal y assentats tots los sobredits personalment per son orde

fonch proposat de peraule per lo dit sobreposat mejor en nom veu y persona del altre sobreposat dient ab semblants peraules senyors lo pera que se es feta la present congregacio es que com tenim per cert ja tenen noticia se es trobade en la pocessio del magnifich m^e Antoni Gual de Sant Jordi en lo loch ques diu Xorrigo vna terra molt apta y bona per fer ollas com se es vist ja a le apariencia que no sols redunda en be del dit offici mas encare en be vniuersal perque las ollas de dita terra duren molt mes que de qualsevol altre terra per so tindriem en be que per a nosaltres fos determinat que dequi al deuant nos posquessén ier ollas de altre terra sino de le dedit loch de Xorrigo y que per exengar la que vuy es en poder dels confreres sia concedit algun temps y moretoria als qui de aquella tenen per acabarle de obrar perque no patesque dan en perdre aquella y juntament per observancia de asso que sia per a nosaltres elegida una idonea y sulficient persona per afer examen y tenir vigilancia que nos fassen ollas de altre terra sots pena als contrafaents de tres liures distribuitoras so es vn ters al S^o Rey altre ters a le dita confraria de dit nostron. offici y lo restant ters al examinador lo qual jurera de be e leyalment auer fe en dit offici y carrech y tembe matex que quiscun aje de marcar las ollas que fera de se marca la qual pendran p. medi dels dits sobreposats y promens perque auent contrafet se sapia de qui sera la obre per so que determinen lo feador sobre la qual proposicio pesaren los vots per son orde y axi nemine discrepante fonch conclus diffinit y determinat que se fesse lo desus proposat si e segons desus sta narrat y expressat concedint moretoria a tots los confreres qui avuy en dia tenen de le terra que abans obrauen vn mes de temps del dia pnt. en anant comptador per exengar aquella lo qual mes pessat nos puga de aquella obrar sots la matexe pena de tres liures en lo modo desus dit pegadores e incontinent fonch proceyit a anominacio y eleccio de persona per lo carrech de sus dit y fonch elegit mestre Gaspar Vidal altre dels confreres del dit offici la qual proposicio y determinacio axi feti en continent fonch lesta y publicada p. mi Guillem Socies nottari presents per testimonis Antoni Messot endador del dit offici y lo dit Andreu Jaume Vergueta anequestas cosas specialmente presos y cridats y fonch requirit a mi Guillem Socies nott. desus dit que de ditas cosas continuas lo pñt. tacte per eterna memoria y per tant jo dit no tari

ne he fet lo present acta dels dits testimonis quare ett.

Ata. copia in' papiro.
Solutum.

(Arxiu de protocols. Llibre de instruments, notari D. Guillem Socies. 1582)

Per la copia:
AGUSTÍ BUADES

Historia de Mallorca

del

Dr. Mn. Juan Binimelis

Codi Serra-Cortada

Llibre III

CAP. IV

§ 5. De la vila de Lluchmajor i son terme

La vila de Lluchmajor antes que fos dedicada per lo Rey D. Jaume segon, era una alqueria de 25 jouades, que son 400 quarterades de Ramon de St. Marti, y ara es Vila de molt gran Poble, co (ço) es de 830 casas, distant de la ciutat principal 12 millas. En lo seu terme, y districta se troben 120 possessions entre alquerias y rafals: los confins son per la linea del mitx jorn ab la mar, y costa maritima de Campos, per la linea del septentrió ab lo terme de Algayde; per la linea del levant ab Porreras; per la linea del ponent ab la mar, que diuen del pouet, haont comensa lo terme de la Ciutat; y per la linea del mastral ab S. Jordi, y per la linea del grech ab Montuiri: a distancia de dos millas de esta Vila per la mateixa linea del grech a una montaña molt anomenada que diuen lo Puig de Rande sta un hermitori ab se Iglesia principal, y cases per habitació dels ministros de ellas: esta Iglesia sta sots invocació de Ntra. Sra. de Gratia, la qualcase, e Iglesia, sta sots empeno e protectió dels jurats de dita Vila; allí residex de continuo un Sacerdot, qui fa la vida heremitiga, y acapte per Ntra.Sra. de Gratia y sustentació del ministre de ella. Aquesta case esta fabricada en aquest lloch ab gran admiratió debaix de unas grans y altissimas peñas, y molt concaves y participades, que pareix que tot se ha de caure de sobre les cases e Iglesia. És esta casa de molta devotió y de molt concurs de gent, no sols de Lluchmajor, pero encare de totas les parts de la Illa, celebransi missas resades tots los dias del any, y allí acodaxen tots los diumenges y festas los | 31 g. Comarcans, y certas diades principals del any

se celebran allí officis solemnes y moltas predicacions, y en particular dos dias del any, ço es lo dia de Ntra. Sra. de Gracie que cau als 26 de Juliol, en lo qual die se ordena en dita Vila una solempna processó, acompanade de tot lo Poble, y va a la dita case de gratia, y diuense tantost los officis allí ab tota la solempnitat a ells possible, ab son sermó, acabat que han de celebrar los dits officis sen torna lo pobla en la processó, fins a tornar en la dita Vila. La altre festivitiat que en dita case se celebra es lo die de la Anunciatió, que cau als 25 mars, feta y ordenade de la mateixa manera: y fonch esta festa instruide per vot exprés que juraren los naturals de Lluchmajor per certa necessitat comuna, y quant la dita festa cau en algun any en la Semmane Sancte se solen trasferir para la tercera festa de Pasque de resurrectió. És devingné per assó que un any vinga la festivitiat en dita Semmane, per estar aquells dies la Iglesia Sancta ocupade en la passió del Señor la trasferiren per la 3.ª festa de Pasqua; saguis també que aquell matex die se havia de fer de consuetut una solempne cassade per servey, y deport del Predicador, qui aquella quaresma los hauia predicat; aguex per ço entre los jurats y lo Batle alguna discordie, e si aquell any dexarian la cassade o no, apparagué al jurat major de ells que la processó se fes: y que ell apart faria la cassade com de fet la feu ab certs altres que sen aportá ab la compañía, y del predicador. Aquell matex die stant en mitx del plaer del cassar sobrauingué del Cel, y sobre de aquells cassadors y sobre los camps de la Alqueria de aquell jurat que li arruina tots los samanters, que aquell any ninguna cosa culligué en ses terras | 32 y fins vuy ha observat la sparientia, que aquella alqueria y bens del dit jurat, y de sos successors son arribats tots á final ruina y destructió.

Hay en dita Vila fins a 1000 homens de armes gent valent y esforçade, la gent de Comunió son fins 2400, ay de gent inutil sens la de Comunió 2350 animes.—És la cullita, ço es de forments 30000 quarteras —de ordi 10000 quarteras—de siuada 10000 quarteras—lleguns 50 quarteras—cefrans 4 quintars y mitx, te lo seu terma fins a 400 quarterades de viña y les dames stan per la part del seu gregal a la part de la montaña de Rande. De assí treuan los millors vinblanchs que fan en la Illa tot lo bestiar que sustentá la Vila y son territori que en ella se troba co (ço) es de llane entre ouvellas y moltons 18000, bestiar ca-

brum 6000, caualls 65, bous y vaques 480, mulas y matxos 320=arreus 110, porchs 220, eguas 65, los stims de esta Vila y son districta muntan 260000 Ll. deduits empero los carrechs que son 10000 Ll.

En la Iglesia major, y Parrochia sta adornade de moltes y riques robes, y de or y de argent, y de algunas reliquies hay en esta Iglesia 10 binifets fundats, molts ministres en la Iglesia qui cotidianament Celebrén los officis divinals, y les ores canonicas an molta solemnitat, y deuotió, lo seu Patró principal, y cap de la Iglesia es lo Arcangel St. Miquel, en lo qual die se fa gran festa y solemnitat de ofici, ab gran concurs de gent de altres parts de la Illa per cause de la fira que tenan en aqueh, la qual **[32 g]** dura fins a St. Lluch, haont hi ha gran plaçe de venderia en tots aquells dias que dura la fira. Aquesta Vila en algunas parts te gran falta de ayguas manantials, si be en mitx de la dita Vila hi ha una sumptuosa cisterna ab tres bocàs para la publica utilitat del poble, y per la sua desmesurada capacitat y grandesa es frigidissima, arriba la dita aygua per una sequia xica del terma y territori de Algayde, confins que stan los dos termes per la part del septentrió la qual aygua compraren (en temps passat) del Señor Rey, la qual aygua se anomena de farrutxelles y se poria crexar mes de la que es mostra, podentsi mesclar tambe aygue de la font de Rande qui tambe saria major de la que are se descobri y de les dos juntas are se poria fer un moli.

El Rey D. Jaume segon vista la penuria de les ayguas quey hauia en dit terme, ordená que fessan y edificassen per lo dit terma certs aljups y basses, per culir les basses pluvials y ferén los aljups 53 y les basses 100. Per la qual cosa foren elegits per lo Rey, Ramon Desbrull, y Bernat Beltran, los quals de esta manera ordenaren lo restant de tota la Illa anys 1310 a

Lo seu terma per la part de la sua ribera y costa maritima comensa per la part del llevant en lo Stañol ques seguex tantost apres de la ribera de Campos.

En lo lloch de esta Illa a 100 passes de la aygua sta la torre de garde a 6 millas de la Vila de Llummajor hay en ella dos guardes continuas, a las quals le Universitat de Mallorca paga 30 Ll. cada any a cada una de ellas. Esta **[33]** torre de garde pren los fochs de señal de la torre de Campos, y done a le del Cap blanch. Ultra de est seu marinatje garde esta torre las cales entorn de ella, lo corral nou, enderrocat, cale palles y altres, pero no es pot descu-

brir lo Stañol que es saguex tantost apres de la punta de la stadella, y ab tot que de la dita torre se dascobrin estas cales, no res menys de nits poden los Cossaris sens esser vists desembarcar en lo corral nou y en laltre enués le cale Palles sens esser vists, ni sentits, anar eque tant prop de la torre stigan la primera sta per la trauesia del ponent y lo altre pla trauesia del llebatx y mitjorn, en est lloch sta rondant la nit una garde de caualls a la qual pague la Vila de Lluchmajor 30 Ll. cade any.

Cale pi sta algun tant descuberta per la trauesia del mitx jorn y xaloch, es la mes important cale quey hage en la Vila de Llummajor, es molt fondo que basteria per naus grans, si la cale tingues capacitat, cabenthi fins en 10 vaxells de rem, es tan streta que dos galeras a la par noy poran nauegar, pero es molt llarga, tote esta circuide de unas peñas molt altes, que per una part ni per le altre, que ni de vaxells poden estant dins desembarcar en terra ni de terra poden abatar en ella sino es 400 passos dins la torre per un barranch enant es saguex apres dins la matexa cale en que han fet un pas per abaxar a dita cala a la qual anomenan la scale, y altre pas noy ha sino aquest, y del seu principi de esta cale fins lo dit barranch sta tot circuit tot de molt altes peñas y son 1000 passos.

[33 g] Dins de aquest matex barranch hi ha un pou fondo de 20 brasses de corde de una aygua molt stremade y auentatjade, molt freda y primissima de quantes ayguas se troben en el pla de la Illa y diuse lo pou de calepi adistantia de la mar 800 passos Dayas en temps antich est pou lo pou dols y en altre vocable subira.

A un tir de scopeta sta cale Beltran, streta, pero prou llarga, es de 150 passos de llarch, y molt costosa, cabenthi fins en 40 fragates ay fondo de ayguas pera galeras, la sua trauesia es de lleuant, stan entre estas dos cales dos guardes continuas de peu a les quals la Vila de Llummajor paga cade any 30 Ll. y tambe te una garde de cauall estas dos cales solen esser frequentades de Cossaris perço que stan en lloch desert y de niguna torre de garde se descobri, y aquells barrios son terras de molts barranchs, y pinars haont facilment los inimichs se solen amagar y donar asalts per aquellas alquerias, com se sdeuingue lo any 1538 en una sola fragate de moros que desembarca en la cale beltran, y donaren los moros lo asalt en la pcessio de la Ag(u)ila portantsen los comercans de allá, molta gent de dones y miñons, sempre que

se arriba a estas dos cales, o, per mar, o, per terra van ab temor per esser solitarias y nos descobrin fins que stan junt a ellas: entre estas dos cales estaria be una torre de guarde y descubririe tambe la cale regell, haont lo any 1579 los Cossaris desembarcaren ab una sole fragate, y feran gran dañy per aquellas possessions, en una de las quals trobaren tota la gent descuydade, que estauen en la case ballant |34 per un despori que en aquella nit se hauia fet, en aquesta cale noy cap mes que una fragate, y ay dins de ella una coua, o, peña molt cuberta, y alli es sol posar la fregata y nigu la descobri sino posa el cap de dins fentse esta torre en dich lloch de calepi, pandria les fochs de la torre de estadella y donarlia en el cap blanch en vers lo ponent.

En esta part de ribera fins al cap de la regane tot son peñas altes, y noy ha desembarcadors, pero solen los Cossaris retirarsi com es en los bancals, codol pla, y la siuina per sperar a pas los vaxells qui van de lleuant, o, ponent com ses deuingué lo any 1582 de dos galeotas qui etauen surgidas en la Siuina, y de alli a dos ores prangueran una setjetia que venia de Sardeña a Mallorca carregade de molta mercaderia.

Saguxese le atalaya del cap blanch, que paga la Uniuersitat de Mallorca a una garde continua, esta torre de garde pren lo foch de la torre de estadella, y donal a la de las lletas, y refal baix, y cale figura, y te compta en lo marinatje y señals que fa cade nit la Illa de Cabrera, la torre del port de Campos, y de las Salinas, tot aquest enfront de costa y ribera desde los bancals fins al cap de la regane, mira per lo vent del llabetx, tot lo que resta fins a! port son casi peñas altes, y pochos desembarcadors, y los dames passos son dificils de pujar a a la terra de tota la ribera y costa maritima de Llummajor, que mes prop sta de la Vila haya 6 millas, y es lo |34 g. pouet, haont la Vila de Llummajor manten dos guardes de peu de die, y de nit y paguels als dos 30 Ll. cade any, y tambe en las cisternas dos guardes de peu, y dos de cauall pero van estos per torn, y sens paga.

En lo cap enderrocac han edificat ha pochos anys una torre de garde, la qual paga la Uniuersitat de Mallorca esta descobri desde el cap de la regane fins al pouet y per la part del pouet descobri lo marinatje que fan les torres de garde de las lletas, de cale figura y de Refalbug, mira tot est enfront per la trauesia del mastral.

Por la copia:

ANTONI M.ª ALCOVER, pre.

Rt. P. Juan Mir i Noguera

Nat a la Ciutat de Mallorca dia 26 de janer de 1840, entrat a la Companyia de Jesús dia 30 de juliol de 1856, hi teu els vots solemnes dia 15 d'agost de 1873. Destinat a diferents punts a l'exercici dels apostolicals Ministeris, fixá la residencia an el Col·legi Máxim de Tortosa l'any 1885; allà ha fet mort i vida, consagrat a l'estudi, ensenyansa i formació dels futurs Jesuïtes i redacció d'obres científiques, teològiques i literàries, resultant un dels escriptors més fecunds que ha tengut Espanya en tot el sigle XIX, demostrant un talent superior per la teologia, filosofia, apologètica, engirgolant dins els seus voluminosos llibres la sustància, el moll i la flor de lo més notable que la moderna ciència esglesíastica ha produït dins tota la cristiandat. Això és una de les coses que fan més interessants, més profitoses, més mengívoles i tonificants les obres d'aqueix egregi mallorquí que tant i tant ha honrada la nostra *Koqueta*. Clogué la seua vida d'apòstol i d'escampador de llum i d'idees salvadores ab una mort santa dia 4 de setembre darrer, a la Residència del Jesús de Tortosa. Que Deu haja acullida la seua ànima i lluesca per ell la Llum Perpètua de la Glòria. Amèn.

Lo que dona una idea més a ferir de qui era el Rt. P. Juan Mir come sabi i apologista és l'enfilall d'obres que escrigué i publicá, i hagué de repetir les edicions, lo qual es indici infalible de llur importància.

Obres estampades

1.—*Breve Reseña de las Reliquias del Beato Alonso Rodriguez*.—Palma de Mallorca, 1878. Opuscle.

2.—*Las Pirámides de Egipto*. Sèrie d'articles demunt la revista de Madrit *La Ciencia Cristiana*, anys 1878, 1879.

3.—*Manual de la Madre de Familia asociada a la Congregación de las Madres Cristianas*.—Un volum en 12^a de XXXVI + 328 planes.—Palma, Impr. de Villalonga, 1880.

4.—*La Creación según que se contiene en el primer capítulo del Génesis*.—N'hagué de fer tres edicions; la 3.ª és de dos volums en 4^a de XVI-714 planes el primer i de 736 el segon. Les dues primeres edicions son de l'any 1890 i 1892 respectivament. Es l'obra caporal del P. Juan Mir.

5.—*Devocion de S. Francisco de Borja*,

S. J. *al Santísimo Sacramento*. Reseña histórica. Valencia, Impr. de N. Rius y Monfort, 1895.—Un opuscle en 8^a de 43 planes.

6.—*El Milagro*. La segona edició, de 1915, a Barcelona, és de tres toms en 4^t major: T. I, XXV + 642 planes; T. II, 752 planes; T. III, 623 planes. Es l'obra més notable del P. Juan Mir, llevat de *La Creación*.

7.—*Vida de S. Juan Berchmans*.—Un volum en 8^a de 477 planes, publicat l'any 1895.

8.—*La Religión*.—Madrid, 1899.—Un volum en 4^t de XV + 823 planes.

9.—*Frases de los autores clásicos españoles*.—Madrid, 1899.—Un volum en 4^t de XLII + 884 planes.

10.—*La Profecía*.—Madrid, 1904.—Tres toms en 4^t de XVI + 694, 596 i 700 planes respectivament.—Forma un tot complet ab *La Creación*, *El Milagro* i *La Religión*: una verdadera enciclopèdia teològica.

11.—*La Inmaculada Concepción*.—Madrid, 1905.—Un volum en 4^t de 572 planes.

12.—*El Centenario Quijotesco*.—Madrid, 1905.—Un volum en 8^a de 245 planes.

13.—*Rebusco de voces castizas*.—Madrid, 1907.—Un volum en 4^t de XXVIII + 787 planes.

14.—*Prontuario de hispanismo y barbarismo*.—Madrid, 1908.—Dos volums en 4^t de CXLIII + 924 i 1042 planes respectivament. Es l'aixabuc més formidable que hagen donat mai an els *galli-parlants* i *barbarisants* dins el castellà. Els qui vullen atènyer la propietat castellana, han de tenir aqueixa obra.

15.—*Espejo del alma devota. Examen práctico sobre algunas materias de virtud para uso de personas que tratan de perfección*.—Valencia, 1910.—Un tom en 16^a de 144 planes.—2.ª edició.—La 1.ª és de 1909, feta també a Valencia.

16.—*El Triunfo social de la Iglesia Católica*.—Madrid, 1910.—Dos volums en 4^t de XX + 757 i 686 planes respectivament.

17.—*Vida de Cristo*.—Sis volums ben gruixats, sense estampar. Sembla que fonc lo darrer que va escriure, no desmayadament, com poria sospitar-se d'un escriptor empès d'anys, sino ab ple domini de la matèria, ab un briu d'ingeni meravellós i una galania de llenguatge d'allò més alt de punt. És d'esperar que la Companyia de Jesús donará a l'estampa una obra tan notable i que els qui l'han vista diuen que és de lo més sòlid i recolat que escrigué el P. Juan Mir.

De mnnera que aquest eximi mallorquí deixa VINT I UN GROSSOS VOLUMS PUBLICATS I SIS SENSE PUBLICAR, además de qualques opuscles i sèries d'articles.

An el nostre compte fins avui no hi ha hagut cap mallorquí, fora del Bt. Ramón Llull, que haja escrits i publicats tants de llibres i tan grossos, ni el mateix D. Jusep M.ª Quadrado, de tan alta i venerable memòria.

¿Que ha fet Mallorca per demostrar el seu agraïment an el P. Juan Mir per lo molt i molt que l'ha enaltida i honrada ab les seues virtuts, talents i sabiduria?

Ja seria hora de que hi pensàssem els mallorquins concients a pagar de qualque manera aqueix deute que tenim devant la memòria del Rt. P. Juan Mir Noguera.

ANTONI M.ª ALCOVER, *pre.*

Acte públich de perdó

(1653)

Die vj mensis Januarij Anno a Natte. Dni. MDC liij.

En nom de Nostre Señor Deu Jesucrist, y de la sua Mare Sanctíssima Amen.—Sie a tots cosa notori com jo Bernat Rocha patro natural del Regne de Cathalunya domiciliat, y vxorat en la present Ciutat y Regne de Mallorca de molts anys a esta part; sabent y attanent hauer circa de sinch anys, que nos Antoni Gras de la present Ciutat de Mallorca hauer morte a Juana Roque y Gras de puñyaladas muller mía, y germana vostre y jo hauernos feta Instancia a la Justicia y fins al present no obstant que moltes y diuerses persones me han demanat, y pregat que perdonás, y alliberás al dit Antoni Gras mon Cuñat de la dita mort de la dita Juana Roque y Gras muller mie, y germana vostre, y no hauer volgut fer may tal acte de perdó; are empero mogut de bon sel, amor de Deu Nostre Señor, y de caritat christiana y per pur amor de Deu Nostre Señor Jesucrist, y de la humil, y Sempre Verge Maria mare sua sens macula de pecat original consebuda; De grat, y certa ciencia ab lo present acte perpetuament ualedor, y en algun temps no renocador perdone del tot allibera, y absolc en quant puch la dita perpetrada mort, y injusta per uos feta a la predita ma muller, y a mi fila (sic) y supplique, y pregue a Su Señoria Ilustrísima del Señor Virey y a tots los Señors del Real Concell ab tot lo millor

modo que puch en via de dret me es licit, y permes uos perdonen, y alliberen, y si hajeri benignament ab uos, y eus vullen vsar de benignidad clementia y misericordia; promatent lo present acte tenirlo per ferm y agradable sots obligacio de tots mos bens tant presents, com esdauenidors, axi mobles, com immobles; lo qual acte fonch fet en la present Ciutat de Mallorca als sis del mes de Janer del any de nostre Señor Jesuchrist Mil siscents sinquanta tres. Señy H al de mi Bernat Roque qui lo present acte de perdo lloa concedesch, y firme.

Testes hujus rei sunt Gabriel Rotger, et Mathias Anella curritores de collo. Q. etc.

Una. in forma.

(Arxiu de Protocols, Llibre de instruments del notari D. Jaume Vives de 1646 a 1665 fol. 203)

Per la copia

AGUSTÍ BUADES

DOCUMENTOS INEDITOS

del Pontificado del

Rdmo. D. Francisco Ferrer

Obispo de Mallorca

(1467-1475)

Sabbato quatuor temporum quo computabatur sextadecima mensis Junii, vigilia Sancte Trinitatis anno a nativitate Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo Reverendissimus in xpo. pater et dominus dnus. Franciscus divina miseratione Maioricensis Episcopus Sanctissimi Domini Pape Referendarius, generales ordines celebrantes infra missarum solempnia in Capella Sancti Bernardi sue Maioricensis ecclesie, contulit primam clericalem tonsuram scolaribus infrascriptis et alios promovit ad Sacros Ordines prout sequitur.

Tonsurati

Petro Caldes filio Anthonii Caldes paratoris et botigerii Maioricarum.

Anthonio Soldevila filio Anthonii Soldevila agricultoris cum dispensatione per ipsum Reverendissimum Dnum. facta ex comisione apostolica cum sit genitus ex libero et serva.

Francisco Caldes filio Martini Caldes quondam de Vialfas.

Petro Blanquer filio Jacobi Blanquer quondam.

Berengario Fortis filio Anthonii Fortis paratoris Maiorice dispensando secum super defectu natalium cum sit genitus ex. . . .

Anthonio Ferrer filio Petri Ferrer Plani Sancti Jordii.

Petro Benet Togores filio honor. Bernardi Togores quondam civis Maioricarum.

Andree Bestard filio Pauli Bestard de la Torre ville de Rubines.

Martino Mates filio Anthonii Mates ville de Muro.

Anthonio Martini filio Petri Martini ville de Incha.

Joanni Sala filio ven.^{lis} Jacobi Sala civis Maioricarum.

Joanni Rigolf filio Paschasii Rigolf ville de Petra.

Francisco Triany filio Francisci Triay sutoris Maioric.

Bernardo Vilasclar filio Christofori Vilasclar lapiscide.

Joanni Guitard filio . . . . . Guitard civis Maioricarum.

Petro den Posta filio Petro den Posta Sartoris Civitatis Derctusensis. familiari et continuo comensali Dicti Reverendissimi Dni. Episcopi.

Anthonio Nicholay Castello filio Bernardi Castello paratoris Maiocarum quondam.

Nicholao Clar filio Bartholomei Clar lapiscide Maioricarum.

Isach Martini filio ven Gasparis Martini civis Maioricarum quondam.

Acoliti

Bartholomeum Canoves clericum Maioricensem.

Fratrem Onofrium Gari Ordinis Fratrum Minorum.

Jacobum Cifra beneficiatum in Sede Maioricensi.

Subdiaconi

Fratrem Marchum Maymo Ordinis Beate Marie de Carmelo.

Joannem Pastor beneficiatum in ecclesia de Luchomaiori.

Fratrem Bernardini Jordani Ordinis Fratrum Minorum.

Fratrem Matheum Flaquer ordinis Beate Marie Angelorum.

Diaconi

Anthonium Girona beneficiatum in Sede.
Fratrem Michalem Mas } Ordinis Fra-
Fratrem Joannem Monfort } trum Mino-
Fratrem Christo forum Fornerii } rum.

Joannem de Caparossa beneficiatum in Sede Maioricensi, familiarem et continuum comensalem prefati Reverendissimi Dni. Episcopi.

Pratrem Joannem Ardit Ordinis Sancti Spiritus.

Presbiteri

Fratrem Joannem De essa Ordinis Fratrum Minorum.

Fratrem Martinum Carbonell Ordinis Virginis Marie Angelorum.

Michaelem Andreu cum titulo sibi facto de quo reputat esse contentum.

Fratrem Jacobum Cabrer Ordinis Minorum.

Fratrem Matheum Bernardi Ordinis Sancti Anthonii Vianensis.

Juravit quod per biennium studet et non celebraret in dioc. Maioric. sine licentia dicti Rev.^{mi} Dni. Episcopi et seu Vicarii Generalis.

Die dominica vicesima secunda Julii in Capella sui Episcopalis Palatii dictus Reverendissimus Dnus. Episcopus contulit primam clericalem tonsuram scolaribus sequentibus.

Salvatori Cifra filio Bartholomei Cifra insule Minoricarum.

Joanni Gibert filio Bartholomei Gibert ville Ciutadelle insule Minoricarum.

Beneto Ledo filio ven. Ludovici Ledo militis, dispensando secum super defectu natalium quem patitur cum sit genitus ex conjugato et moniali.

Anthonio Capella filio Jacobi Capella parrochie de Sineu diocesis Maioricensis.

Francisco Sot filio Ferrani Sot paratoris Civitatis Maioricarum.

Gabrieli Enveja filio Raphaelis Enveja ville de Reddis Campi diocesis Terraconensis, cum licentia Dni. Joannis Periz decretorum doctoris prioris Sedis, vicarii et officialis Rev.^{mi} in Xpo patris et Dni. domini Petri miseratione divina Patriarchæ et Archiepiscopi Terraconensis sui superioris prout constat per ipsius litteras datas Tarracone nona mensis Augusti anno a nativitate Dni. M.CCCC.lxx.

Sabbato quatuor temporum quo computatur vicesima secunda mensis Septembris anno a nativitate Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo, prefatus Reverendissimus in xpo. pater et dominus dnus. Franciscus divina miseratione Maioricensis Episcopus, Sanctissimi Domini nostri Pape Referendarius, generales ordines celebrando in Capella Sancti Bernardi sue Maioricensis ecclesie contulit primam clericalem tonsuram scolaribus sequentibus et alios promovit ad Sacros ordines ut sequitur:

Tonsurati

Jacobo Camella filio Damiani Semelle paratoris Maioricarum quondam.

Joanni Blanch filio Michaelis Blanch caucidici Maioricarum.

Peregrino Morell filio honor. Francisci Morell civis Maioricarum.

Martino Caraboti filio ven. Petri Caraboti mercatoris Maioricarum quondam.

Babiste Terrades filio Guillermi Terrades civis Maioricarum.

Frairi Joanni Calbo } Ordinis Fratrum Pre-
Fratri Petro Alemany } dicatorum.

Anthonio Morro filio discreti Anthonii Morro notarii Maioricarum.

Petro Terrenchs filio Petro Terrenchs moleninariii Maioricarum.

Petro Joanni Garau filio Petri Garau parrochie de Luchomaiori quondam.

Francisco Sebastiani filio Joannis Sabastiani Regni Valencie familiaris et continui comensalis eiusdem Rev.^{mi} Dni. Episcopi.

Acoliti

Fratrem Petrum Alemany } Ordinis Fratrum
Fratrem Joannem Calbo } Predicatorum.

Subdiaconi

Franciscum Gerona ad titulum sibi factum de quo reputat esse contentum, presentibus honor. Micholao Monyos decretorum doctore canonico et Anthonio de Busquets primitxerio Maioricensi.

Georgium Morro beneficiatum in sede Maioricensi.

Diaconi

Fratrem Matheum Maymo ordinis Beate Marie de Carmelo.

Joannem Pastor beneficiatum in ecclesia de Luchomaiori.

Promisit per biennium studere in studio grammatice.

Juravit per annum studere et in quolibet mense dicet Salterium ipsumque inhibuit dictus Rve.^{mus} dnus. Episcopus ne per duos annos audeat promoveri ad ordinem prebiteratus.

Anthonium Gill cum titulo sibi facto.

Presbiteri

Fratrem Chistoforum Fornerii Ordinis fratrum minorum.

Fratrem Blasium Jeorgium Ordinis fratrum Predicatorum.

Anthonium Gerona beneficiatum in Sede.

Juravit quod studet sui avunculi et quod per duos annos stabit quod non celebrabit sine licentia dicti Rev.^{mi} Dni. Episcopi.

Die tricessima mensis Septembris anno predicto, dictus Rev.^{mus} Dnus. Epus. in claustro sui Episcopalis Palatii contulit primam clericalem tonsuram.

Joanni Axartell filio Jacobi Axartell ville Polleencie quondam.

Die septima mensis Octobris anno predicto, dictus Rev.^{mus} Dnus. Epus. in claustro sui Episcopalis Palatii contulit primam clericalem tonsuram.

Joanni Gilet filio Joannis Gilet ville de Alcudia Dioc. Maioricensis.

Die prima Novembris anno predicto predictus Reverendissimus Dnus. Episcopus in capella sui Episcopalis Palatii contulit primam clericalem tonsuram scolaribus sequentibus:

Michaeli Falco filio discreti Joannis Falco notarii Maioricarum.

Martino de Guiera loci de Dena Pampilonensis diocesis, familiari continuoque comensali dicti Reverendissimi Dni. Episcopi, legitimo, confirmato, examinato.

Joanni Falco filio discreti Joannis Falco notarii Maioricarum.

Et die dominica tertia mensis Madii anno a nativitate Dni. Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo Prefatus Reverendissimus in Xpo. pater et dominus dnus. Franciscus divina miseratione Maioricensis Episcopus, Sanctissimi Domini Pape Referendarius et Sacre Aragonum Regie Magestatis Consiliarius et Cancellarius,

constitutus presentialiter intus sui Episcopale Palatium videlicet, in capella Sacti Pauli dicti Epalis. Palatii contulisse primam clericalem tonsuram scolaribus sequentibus.

Tonsurati

Guillermo Canoves filio Anthonii Canoves ville Pollensie.

Antonio Sureda filio Jacobi Sureda ville Pollencie.

Die veneris VII Maii anno predicto prefatus Rev.^{mus} Dnus. Epus. constitutus in suo Episcopali Palatio contulit clericalem Tonsuram scolaribus sequentibus.

Petro Joanni Morro filio honor. Bonifacii Morro decretorum doctoris, civis Maioricarum.

Francisco Massot filio ven.^{is} Raphaelis Massot quondam mercatoris Maioricarum.

Sabbato quatuor temporum quo computatur vicesima tertia mensis Madii anno a nativitate Domini Millesimo Quadringentesimo septuagesimo secundo, prefatus Reverendissimus in Xpo. pater et dominus Franciscus divina miseratione Maioricensis Episcopus, Sanctissimi Domini Pape Referendarius et Sacre Aragonum Regie Magestatis Consiliarius et Cancellarius, Generales Ordines celebrando intra missarum solempnia in Capella Sancti Bernardi Sedis Maioricensis contulit primam clericalem tonsuram scolaribus inscriptis et alios promovit ad Sacros ordines prout sequitur.

Tonsurati

Michaelis Clapes filio honor. Matiani de Clapes civis Maioricarum quondam.

Antonio Mir filio Bernardi Mir.

Francisco Cerda filio Petri Cerda fornerii Maioricarum.

Petro Catala filio nutricato in domo ven.^{is} Joannis Muleti prebiteri dispensando secum super defectu natalium quem patitur cum sit genitus ex prebitero et moniali.

Francisco Augusti filio Joannis Augustini lateris litterarum.

Gabrieli Cotoner filio ven.^{is} Gabrieli Cotoner civis Maioricarum.

Jacobo Valdaure filio Jacobi Valdaure piscatoris Maioricarum.

Arnaldo Burquet filio honor. Arnaldi Burget civis Maioricarum.

Petro Gacet filio Francisci Gacet ville Acrimontis diocesis Urgellensis, obtenta per eum licentia a suo diocesano mediantibus litteris datis et actis in Civitate Urgelli sub XXI Decembris anno MCCCCLxx.

Nicholao Costa filio Nicholay Costa carnificis Maioricarum.

Gabrieli Riera filio Michaelis Riera textoris lane Maioricarum.

Michaeli Avella filio ven. Pascasii Avella mercatoris quondam Maioricarum.

Michaeli Janer filio honor. Galcerandi Janer

militis, dispensando cum eo super defectu natalium quem patitur cum sit genitus ex. . . .

Antonio Mora filio Petri Mora de Porreriis, diocesis Maioricensis.

Ruberto Mas filio ven.^{is} Jacobi de Mas civis Maioricarum quondam.

Nicholao Joanni Gomila filio Guillermi Gomile insule Minoricarum.

Joanni Busquet filio ven. Gasparis Busquet mercatoris Maioricarum quondam.

Blasio Garriga filio Bernardi Garriga flassaderii Maioricarum.

Gabrieli Vadelli filio Gabrielis Vadell parrochie de Rubines.

Antonio Juliani filio Michaelis Juliani Sancti Joannis de Sineu.

Por la copia

FRANCISCO FRONTERA, *seminarista*.

(Continuará)

NOTICIES

La Carta de Valseca.

Adquirida per l'Institut d'Estudis Catalans, passa a enriquir la Biblioteca de Catalunya la notable carta geogràfica d'en Gabriel Valseca, feta a Mallorca l'any 1439. Coneguda i estimada de tots els mallorquins és aquella joia bibliogràfica, testimoni del nostre passat gloriós. I perque la coneixem i l'estimam, perque va plena d'anécdotes que formen com un llas espiritual entre Mallorca i un gran nombre de personalitats qui foren glories de tot lo món és per lo que, aufragant un justificat sentiment de tristor al veure partir l'històric pergami, ens hem d'alegrar de que no surti de nostra patria i de que hage caiguda en tan bones mans. La Carta, no l'hem perduda; més bé porem dir que l'hem assegurada.

Les oliveres de Mallorca

L'actual carestia de combustible va posar en perill un tresor de Mallorca: les milenaries oliveres, admiració de totes les persones qui saben *veure*. Tots els artistes que són passats per Mallorca han quedat sorpresos davant aquelles fantàstiques soques d'olivera i pocs n'hi haurà segurament que no hagen procurat dursen nota, bé sia en pintura, dibuix o fotografia. En la actualitat s'està celebrant a Madrid una notable exposició d'obres del pintor Cardunets i precisament una de les coses que més criden l'atenció són les reproduccions de les oliveres mallorquines.

Unicament per fer constar el nostre vot,

de simpatia envers dels qui defensen l'ànima de Mallorca, hem volgut posar aquestes retxes, encara que l'indole de la nostra Revista no sia la més apropiada per tractar aqueixes qüestions.

Exposició de tapissos a la Llotja de Saragossa

A Saragossa s'ha celebrada, fa poc, una interessantíssima exposició de tapissos en la qual s'ha pogut admirar les riques col·leccions de La Seu, del Pilar, de Sant Pau, de la Universitat, de la Societat Econòmica d'Amics del País, de la Reial Maestrança, i les particulars de les senyores viudes de Montserrat, i de Torres i Solano i de don Marià Fernández.

Per damunt totes les obres expressades cridava l'atenció la tapisseria d'Arrás, obra del segle XIV, representant «La Passió» que altre temps va formar part de les habitacions de Ferràn lo catòlic, qui los deixà a son fill, del qual passaren a La Seu. També hi havia entre les del mateix segle els de l'«Historia de Jefte» i el de «Les Naus». Del segle XV els tres tapissos de l'«Historia de Assuero» i del XVI la magnífica «Vida de Sant Joan» treballada a Bruselas amb cartons d'en Lluc de Leyden.

Mereix ésser elogiada l'iniciativa dels intel·ligents investigadors saragossans senyors Montserrat i Abizanda, organitzadors de l'exposició. A Mallorca corren mals vents pel nostre tresor artístic. La magnífica col·lecció de tapissos que tenguerem ocasió d'admirar en l'exposició retrospectiva celebrada en la Llotja l'any 1910, ja no podrà tornar-se veure reunida per haver emigrat un bon nombre d'exemplars. Deu vulga que els qui ara se són reunits a la Llotja saragossana no's vegin mai en tal vergonya.

El III Centenari de Sant Alonso i la Reial Acadèmia de l'Historia

No ha passat desapercebut per la docta Corporació el Centenari de la mort del sant fill adoptiu de Mallorca. L'eminent pare Fidel Fita, Director de l'Acadèmia, ha publicades dues notes en els números del Bolletí corresponents als mesos de novembre i desembre. La del número de novembre fa referència a una biografia poc coneguda del Sant publicada per Diego de Colmenares. Reproduint-ne un fragment, fa notar que havent-se publicada la referida biografia dins la *Historia de Segovia* l'any 1637 se comprén la seua importància i explica el seu estil. L'altra nota, publicada

en el número de desembre tracta d'una notable tela del pintor Zurbarán qui en 1630 va pintar la *Visió de Sant Alonso Rodríguez*. Reprodueix el quadre i la descripció que en va fer don Josep Maria Avrial per acompanyar un gravat que la *Real Academia de San Fernando* va publicar reproduint l'obra de Zurbarán. El pare Fita en el seu treball fa notar l'exacta coincidència de l'obra del pintor amb les *relacions* en que la mateixa ploma de Sant Alonso va descriure la visió celestial i suposa que Zurbarán, qui pintà la tela l'any 1630, degué tenir coneixement de les dites *relacions*, ja que en 1627 s'havia impresa a Mallorca, a ca'n Guasp, l'obra del pare Marimón que molt aviat se va escampar per tota Espanya.

L'altre treball referent a Sant Alonso publicat en el Bolletí de la Reial Acadèmia és del senyor marquès de San Juan de Piedras Albas. Aquest acadèmic, pregat per l'il·lustre pare Fita, va cercar les fes de baptisme dels fills del Sant a les quals fa referència el nostre Quadrado en la nota 545 del tom *Salamanca, Avila y Segovia* de la seva gran obra *Espanya: sus monumentos y artes; su naturaleza e Historia*. Va trobar el senyor marquès els referits documents a l'arxiu parroquial de Sant Salvador i Sant Just de Segovia i los reproduceix en el número de desembre del citat Bolletí. Endemés copia un altre document inèdit firmat per Sant Alonso: un contracte d'arrendament d'una doberia propietat del Sant, qui en 1560 la lloga a un mercader segovià anomenat Pero de Mena.

Es molt d'alabar el zel del sabi Director de la R. A. de l'Historia al procurar aportar noves clarícies referents al Sant germà de la Companyia de Jesús.

G. R.

SUMARI

PLANS.

1. Per l'història dels Gremis de Mallorca; per la copia: Agustí Buades	378
2. Història de Mallorca del Dr. Mn. Juan Bini-melis; per la copia: Antoni M. ^a Alcover, prevere	377
3. † Rt. P. Juan Mir i Noguera, de Mn. Antoni M. ^a Alcover, pre	379
4. Acte públic de perdó (1653); per la copia: Agustí Buades	380
5. Documentos inéditos del Pontificado del Rdm. D. Francisco Ferrer, Obispo de Mallorca; per la copia: Francisco Frontera, seminarista	381
6. Noticias, de G. R.	383

ESTAMPA D'AMENGUAL I MUNTANER

